

Co s třídou deváťáků zasaženou šikanou?

JARMILA KUBÁŇKOVÁ

Dnešní článek je věnován zamyšlení nad situací, kdy je šikana odhalena a šetřena v závěrečných ročnících základní školy. Zatímco postup při řešení šikany zůstává týž, ať se jedná o druháky, či osmáky, práce se třídou „poté“ je v ideálním případě rozdílná. A to právě s ohledem na počet let, kdy je nutno takovou třídu ještě udržet pohromadě.

Rozpad sociální skupiny

Každá pracovní skupina prochází při svém vývoji minimálně dvěma stádii: nejprve mezi jejími členy vznikají osobní vazby, nastavují se skupinové normy, rozdělují se role, tvoří se hierarchie, vytyčuje se společný úkol a metody jeho dosažení a při ukončování práce této skupiny se vztahy uvnitř rozvolňují a její členové začínají obracet svou pozornost jinam.

Při značném zjednodušení lze na třídu nahlížet jako na pracovní skupinu.¹ A ta v osmé a deváté třídě zcela přirozeně směřuje ke svému rozpadu. Tedy je očekávatelné, že nemalá část žáků směřuje svoji energii a soustředěnost mimo třídu.²

Spolužáci jako konkurenti o místa na středních školách

Kromě výše řečeného na konci základní školy vstupuje do hry i přijímací řízení na školy střední. Spolužáci se stávají konkurenty. A i kdybyste si dávali jako škola záležet na tom, abyste rivalitu boje o místo na nejprestižnější škole v okolí mezi svými žáky nijak nepodporovali, tak možný tlak rodiny a citelný tlak společnosti se pravděpodobně objeví.

Opouštěný leader

Třetí podstatnou proměnnou je třídní učitel – ten obvykle ve škole zůstává, jeho pracovní skupina (sborovna) se nerozpadá. A může mít ambici svou třídu naposledy tzv.

¹ Podle výzkumu *Školní metodici prevence na základních a středních školách a téma „Bezpečnost v kyberprostoru“*, který v prosinci 2020 realizovala agentura StemMark pro vzdělávací program JSNS.

¹ A pomeňme fakt, že pracovní skupina je sestavována za účelem splnění společného úkolu, což o školní třídě neplatí. Školní třídy jsou sestavovány víceméně náhodně, žáci do nich nejsou vybíráni na základě vlastností, které jsou nutné pro splnění společného úkolu, protože společný úkol de facto neexistuje. Cílem vzdělávání je, aby každý žák získal předem dané kompetence – a to by se mu mělo podařit v 9. A. stejně jako 9. B.

² Stejnou strategii využívají i dospělí – ve výpovědní lhůtě už mnoho z nich nejede na pracovní výjezd, neúčastní se (aktivně) posledních porad, nepřibírá nové pracovní úkoly.

PREVENCE

„nakopnout“ – užít si poslední školní výlet, nechat vyrobit rozlučkovou tričku i tablo a na radnici za přítomnosti dojatých rodičů předat svým deváťákům závěrečné vysvědčení.

Tedy odpověď na úvodní otázku, co s třídou deváťáků po odhalení šikany, zní z našich zkušeností přibližně takto: v nižších ročnících základní školy je vhodné třídu po odhalení šikany tzv. tmelit a snažit se o to, aby v ní byla obnovena dobrá

skupinová dynamika a třída spolu fungovala „i jako kolektiv“. **V závěrečných ročnících základní školy** toto tmelení leckdy není nejen možné, ale ani vhodné, neboť to jde proti přirozené tendenci třídy se pomalu a postupně rozpadat. V takových třídách bohatě **stačí, když se podaří** zastavit jakékoliv ubližování, tj. **zajistit bezpečí**. I to je sám o sobě krajně obtížný úkol, který není naprosto nutné komplikovat čímkoliv dalším.

Mgr. Jarmila Kubáňková, Ph.D., metodička služeb 116 000 a 116 123, statutární zástupkyně Cesta z krize, z. ú.

